

ENTREVISTA Albert Roig ens apropa al poeta Rilke

amb un llibre de Rilke que havia llegit als 19 anys. I no l'havia tornat a llegir. I en tornar-ho a fer després de 30 anys era completament diferent. Ara l'entenia; als 20 no havia entès res. Ha sigut un viatge molt bonic. Rilke va tindre una filla que va abandonar, per exemple. Jo tinc una filla. Em feia pensar molt. Rilke havia passat per coses que ara em passaven a mi. No volia fer un llibre sobre ell, volia entendre'l. I Rilke també és un poeta lentíssim i esquerp i mai no va guanyar un duro.

[Riures]

Digues, quants escriptors catalans hi ha que fan biografies sobre escriptors que no siguen catalans? Només hi ha un país del món que s'estima les biografies: Anglaterra. Hi ha molta tradició. Però són bons escriptors els que les fan. Fan literatura, t'expliquen la vida dels altres amb gràcia. I aquí, quan un escriu una biografia, és un professor d'universitat que fa un totxo il·legible sobre Joan Maragall o Prat de la Riba i és una acumulació de documents. Aquí no es valora la biografia.

P: Li ha costat molt el canvi de gènere?

P: M'heavorrit totalment llegint les biografies de Rilke. He intentat fer una biografia amb expressivitat, amb vida, amb emoció, on jo m'impliqués.

P: Tornarà a fer biografies?

R: No, mai més. Ara estic fent una obra de teatre. Jo faig les coses per reptes, si no m'avorreixo. Cada llibre meu és diferent.

P: I ara no llegirà a Rilke mai més.

R: No, mai més [riu].

P: Què llegeix normalment?

R: Abans de fa sis anys, vols dir. Normalment llegeixo teatre i poesia.

P: Res de novel·la?

R: Com que sóc professor de teatre, llegeixo sobretot això.

P: Era Josep Pla que deia que eren estúpids els hòmens que llegien novel·les després dels 40?

R: Josep Pla bevia molt de whisky. A mi m'agraden les novel·les, però ara hi ha molta gent que es pensa que tothom pot fer una novel·la, que es pot seure a escriure quatre anècdotes i ja la té feta. I no és així... I no hi ha criteri: passa també amb la música. Has d'estar molt al món per saber què és bo i què és dolent. És un moment difícil per a la novel·la... És el que més es ven, però el que menys es valora.

P: Tot es redueix al temps invertit?

R: És el mínim.

P: Però també està l'estil.

R: L'estil es fa escrivint durant molt de temps. Jo escric des dels 14 anys. Tot és un aprenentatge, tot és voler fer les coses.

P: Sí, però com es fan bé?

R: S'ha de fer amb temps. Una casa es pot fer en dos dies? No. I l'experiència ajuda. I als llibres s'ha de ser honest. La gent que fa llibres avui en dia molt sovint no és honesta: volen ser famosos i guanyar diners i sortir a la tele. La meua norma és: "viure per escriure, no escriure per viure". Si vols guanyar-te la vida, dedica't a una altra cosa. Roba un banc, si vols, i tanca't a

Fotografia de la portada del llibre, on surt Rilke vestit de xiqueta.

escriure cinc anys. Avui només es consumeix novel·la. Quan jo era jove, la gent llegia poesia.

P: A vegades la gent té la impressió que la poesia és més difícil, més elitista.

R: La filosofia és fàcil? No. La poesia és el mateix. T'ho han d'ensenyar bé. Però clar, això depèn del professor. Si has tingut a Manuel Pérez Bonfill pots sortir poeta. Si has tingut professors que s'estimen el teatre, t'hi podràs dedicar.

P: Però hi ha el component individual, l'interès. No es pot pretendre que tota la classe vulga ser poeta.

R: Sí, de 30, n'hi ha 5, ja val la pena. Els altres, el que volen és guanyar diners perquè es pensen que això és l'important. Si un 'tio' és poeta o artista passa dels diners. Tu ets poeta o fas un quadre perquè estàs parit per fer-ho. I això és l'essència de la vida. I no el fet de tindre diners. Si sent poeta es guanyessen molts de diners tothom voldria ser poeta i no futbolista.

P: És que no hi ha un equilibri? Un que siga bo i puga guanyar-se mitjanament la vida?

R: Has de combinar-ho amb una altra faena, però sí que es pot. Jo sempre m'he dedicat a això. Però hi ha autors, Quim Monzó, Sánchez Piñol, que estan amargats. Han de fer una novel·la cada dos anys, un article per al diari cada dia... Acaben destruïts. No són feliços. Escriuen per viure. Per ser feliç llegint un llibre has de notar que qui l'ha escrit és feliç, no per tindre un contracte editorial. A Gos veus que el 'tio' s'ho ha passat bé. Escric el que vull. I ells escriuen pensant en el públic, en qui et llegirà. I això és una paranoia.

P: Llavors defensa que, finalment, l'autor escriu el llibre que voldria llegir com a lector.

R: Sí, sí, exacte. Escriu el llibre que voldria llegir i no s'ha escrit. L'únic que has de fer és no morir-te i llegir molt.

P: Rilke va morir jove.

R: Els 51 no és jove. Als 51 es moren els escriptors bons que han fet l'obra. Després o la repeteixen o es penegen medalles. La vitalitat creativa és fins als 60 màxim. I la literatura és un excés de vida. Tu vius i, a sobre, has d'escriure el que has viscut. És molt fort. ■